

Livsmiljöenheten/Kulturmiljöfunktionen
Tor Sundberg Länsstyrelsen i Gotlands län

2003 -05- 26

Överklagande har ej skett inom föreskriven tid.

Eva Jacobsson
Eva Jacobsson
Registratur

**Byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Gotland
Fleringe Hau 1:33**

Fastighetsägaren har tagit initiativ till byggnadsminnesförklaring (BM) av fastigheten Hau 1:33 i Fleringe socken, Gotland.

BESLUT

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 3 kap. 1§ första stycket lagen om kulturminnen m.m. (1988:950), KML, fastigheten Hau 1.33 i Fleringe socken, Gotland för byggnadsminne (BM).

BM-förklaringen omfattar manbyggnaden (1), norra flygeln (2), brygghuset (3), ladugården (4), vagnboden (5) och norra ladugårdsflygeln (6). Till byggnadsminnet hör ett skyddsområde som avgränsats med heldragen svart linje på bifogade karta (bilaga 1) bestående av lillgård och storgård med stenvmurar, bandtunar och staket.

bm stor-hau

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-post
621 85 VISBY	Strandgatan 1 och 2	0498-29 21 00	0498-21 72 89	lansstyrelsen@i.lst.se
		Direktteltelefon	Direkttel	Direkt E-post
		0498-29 20 14	0498-24 72 75	tosu@i.lst.st

SKYDDSBESTÄMMELSER

Länsstyrelsen meddelar enligt 3 kap. 2§ KML följande skyddsbestämmelser:

1. Ovan angivna byggnader 1-6 får inte rivas, byggas till eller till sin exteriör byggas om.
2. I byggnaderna får inte göras ingrepp i stomme d.v.s. grund, bärande väggar, bjälklag, takstol och murstock.
3. I byggnad 1 får inte fast inredning och inte heller äldre ytskikt borttagas eller förändras.
4. Skyddsområdet får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras. Ädelträdbestånd och flerårigt växtmaterial skall bevaras. Övriga tillbehör såsom brunnar, murar, bandtunar, gångar och staket med grindar får inte flyttas, tas bort eller ändras.
5. Byggnadsminnet skall underhållas så att byggnadernas särart bevaras.

Om det finns skäl, får länsstyrelsen lämna tillstånd till att ett byggnadsminne ändras i strid mot skyddsbestämmelserna enligt 3 kap. 14§ i KML.

KOMMENTARER

Med exteriör menas t.ex. yttertrappor, takutförning, takmaterial, skorstenar, fönster inklusive beslag, dörrar inklusive beslag och fasadmaterial.

Med fast inredning menas t.ex. spisar, spiskupor, kakelugnar, äldre golv- och takbräder, äldre innertrappor, äldre listverk, äldre väggbeklädnad, äldre fast skåpinredning, äldre snickerier, äldre paneler, äldre tapeter och äldre dörrar inkl beslag.

Avsikten med skyddsbestämmelserna är att inga exteriöra eller i manbyggnaden och brygghuset interiöra förändringar skall ske, utan byggnaderna skall behålla sin ursprunglighet för framtiden. Därför är även mindre förändringar av t.ex. markbeläggning, tunar och grindar, uppsättning av antenner, räcken, skärmtak, altaner, markiser, skyltar lampor m.m. tillståndspliktiga. Både exteriöra och interiöra ändringar skall utföras i samråd med länsstyrelsen.

Före underhåll och restaurering skall kontakt tas med Länsstyrelsen i Gotlands län/ livsmiljöenheten/kulturmiljöfunktionen.

Även för BM prövas bygglovpiktiga åtgärder på sedvanligt sätt i kommunens byggnadsnämnd. Stadsarkitektkontoret skall kontaktas i osäkra fall.

Fastighetsägaren har vid godkännande av byggnadsminnesförklaringen förbehållit sig rätten till en rad framtida åtgärder. Fastighetsägarens synpunkter arkiveras för framtida bruk och tillståndsprovning i samband med att de tänkta åtgärderna skall utföras.

BYGGNADSBESKRIVNING

Hau i Fleringe tillhör Gotlands mest kända gårdar. Bygden har varit bebodd sedan stenåldern. Strax norr om gården på områdets högsta punkt ligger ett av öns största bronsåldersrösen. Under äldre järnålder låg bebyggelsen väster om dagens bebyggelse,

men flyttades troligen under vendeltid till nuvarande läge. Mindre rester av medeltida stenhus finns alldeles norr om ladugården.

Den till namnet förste kände ägaren till Hau var vikingen Knobbur. Han var en stor handelsman och hade sin hamnplats vid Hau Grönu i sundet nedanför gården. Kvarvarande förtöjningsblock lär visa på läget, tillsammans med den s k Hedningakyrkogården. Knobbur hade många fartyg, varav han mest uppskattade den snabbseglande "Vindile".

När Linné gjorde sin Gotländska resa 1741, besökte han Hau. Linné imponerades av gårdsanläggningen och kallade Hau för "den artigaste gården i hela riket"! Han beskrev gården, bla att den liksom idag var delad i två parter, där varje åbo bodde i sitt vackra vita stenhus, medan ekonomibyggnaderna var uppförda av trä. Från Linnés tid finns inga byggnader kvar utom möjligen norra flygeln på Hau 1:34.

Dagens bebyggelse består av en stor tvåvånings parstuga i sten under tegeltak. Den är tillkommen i etapper med nedervåningen från 1800-talets början och övervåning från 1852. Fasaderna är spritputsade och ursprungligen färgade röda, numera vita. Snickerierna är ljusblåa.

Invändigt är manbyggnaden välbevarad med ursprunglig rumsindelning, dvs parstugeplan med norra rummet i varje våning delad i dubbla kamrar. Bakom en bred farstu ligger ett stort kök med bevarad härd med ilagd järnspis, kåpa och bakomliggande stenugn. I en vinkel finns ett inbyggt skafferi.

Husets alla dörrar är original, där nedervåningens gångjärn är av 1700-talstyp och övervåningens från 1850-talet. Samtliga eldstäder finns bevarade, varav många förnämliga kakelugnar av olika typer, två öppna spisar är dock av yngre datum. Alla rum har bröstning med bröstningslist, golvlister mm i original.

Vinden är öppen med ett mycket stort sädbås över salen i södra delen.

Norra flygeln är uppförd i en våning under tegeltak och härstammar från 1940-talet, men har en utformning som ansluter till övrig bebyggelse. Den har vit spritputs och blå snickerier. Byggnaden har inretts till en modern bostad.

Brygghuset är byggt i en våning under tegeltak och troligen samtida med manbyggnadens övervåning. Huset har vit slätputs och blå snickerier. Brygghusdelen har bevarad bakugn och källarum. Drängkammardelen har retts in till ett modernt kök. Loftet är bostads-våning.

Ladugården med portlider är en av öns största ekonomibyggnader i sten från 1700-talet och den största med bevarad brant resning från agtakstiden, numera spåntäckt. Byggnadens utsida och gavlar är slutna, så när som på ett par gödseldörrar och gavlarnas vindögon. De mäktiga gavlarna med sina mycket medvetet placerade vindögon, har blivit något av ett signum för gården. Långsidan mot storgården har ett flertal öppningar, samt på 1800-talets andra hälft upptagna fönster i nyromansk utformning.

Vagnboden är ungefär jämnårig med ladugården och med samma utformning med brant spåntak och karaktärsskapande vindögon.

Norra ladugårdsflygeln är tillkommen på 1800-talets andra hälft och försedd med ett flackare spåntak. Den rymmer fd tröskhus med magasinsloft.

Längs vägarna vid Hau löper långa kalkstensmurar. De avgränsar storgården åt väster, medan bandtunar och spjutspjällestaket delar stor- och lillgård.

Trädgården invid manbyggnaden hyser några stora lönnar och askar, i övrigt dominerar den storslaget karga karaktären.

Hau är en ensamgård, högt och öppet belägen i ett kargt ålderdomligt odlingslandskap med åkrar bakom stenvägar och vida hällmarksskogar. Gården har en enastående kontinuitet, med lämningar från alla tidsåldrar, där bronsåldersrösen tilldrar sig särskilt intresse. Dagens bebyggelse helt i sten härstammar från 17- och 1800-talen och är mycket storbyggd och välbevarad. Ladugården med sitt ovanligt branta tak från agtakstiden är en av öns största och utformningen med bla många vindögon har gett gården en speciell karaktär. Namnkunniga ägare har gjort Hau särskilt känt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Detta beslut kan överklagas hos Länsrätten i Gotlands län, se bilaga. Beslutet skall enligt 3 kap. 21§ KML tillämpas utan hinder av att ev. talan förs mot beslutet.

BESLUTANDE M.M.

Beslut i detta ärende har fattats av länsantikvarie Christian Runeby och byggnadsantikvarie Tor Sundberg.

Den förberedande handläggningen har utförts av Stefan Haase vid Läns museet på Gotland och Tor Sundberg vid länsstyrelsen.

Christian Runeby
Länsantikvarie

Tor Sundberg
byggnadsantikvarie

Kopia till:

RAÄ

Byggnadsnämnden

Läns museet på Gotland

Kultur- och fritidsnämnden

Kopia av lagakraftvunnet beslut:

RAÄ

Lantmäterimyndigheten

Läns museet på Gotland

Byggnadsnämnden

Länsantikvarien

Skattemynd

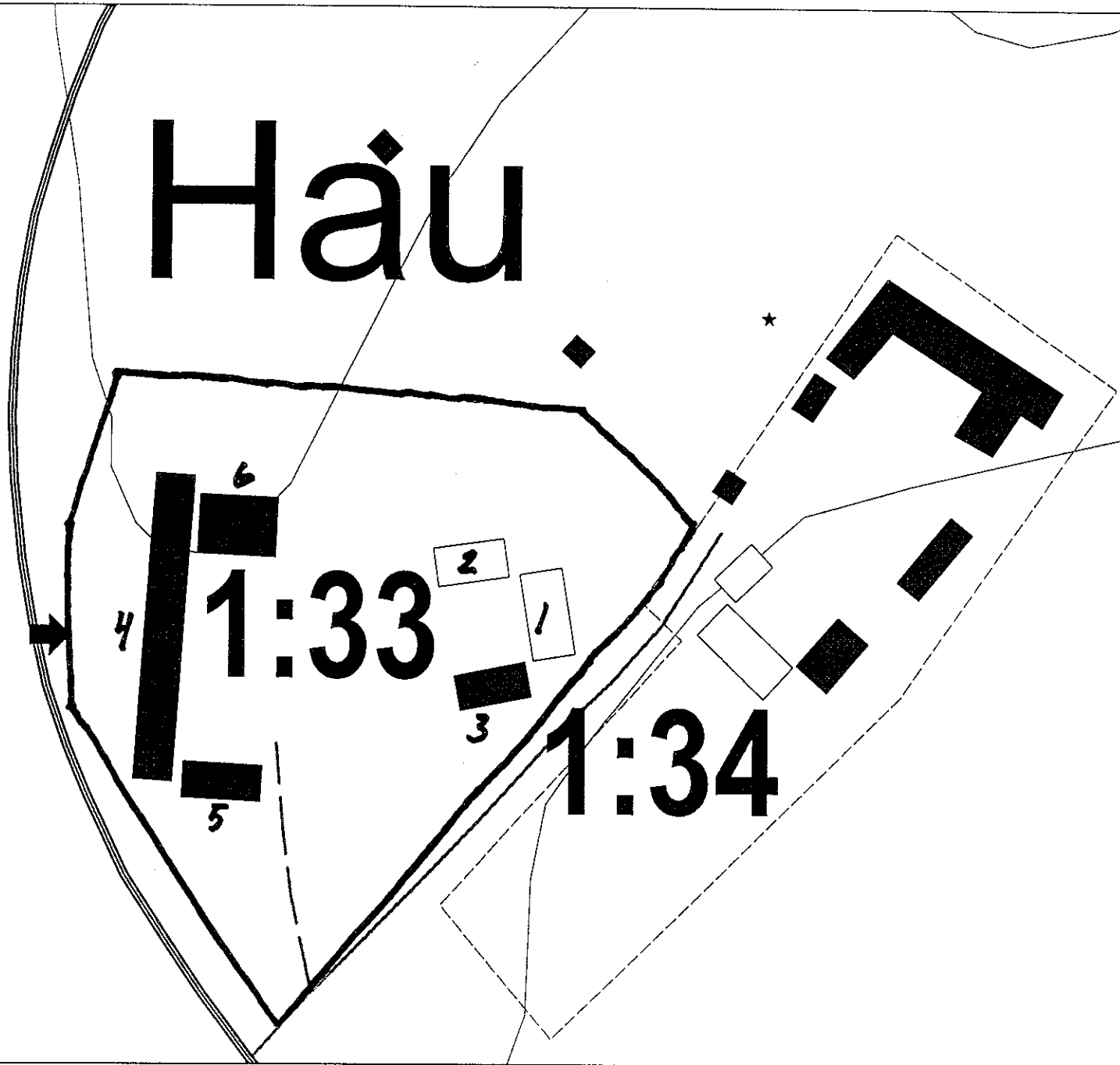
Orienteringskarta Hau, Fleringe

 Riksintr. kulturmiljövård (ytor)
 Strandlinje

Håu

LÄNSSTYRELSEN I
GOTLANDS LÄN
Ink 2002-09-10

BIL.1 2 (2)